

Van helleveeg naar herstel.

Onder het motto “van Helleveeg tot herstel” is door Jotja Bessems AV producties een korte film gemaakt over het Kennisnetwerk Het Zwarte Gat ter gelegenheid van het 25^e verslavingsweekend. Op deze DVD krijgt de kijker een goede indruk van de geheel eigen dynamiek, waarmee de cliëntenbeweging in de verslavingszorg werkt aan de *verslavingszorg van de toekomst*: het concept **Zorg voor Verslaafden met als uitgangspunt maatschappelijk herstel.**

Ieder half jaar komen de Cliëntenraden Verslavingszorg in een weekend bijeen. Een traditie die op initiatief van ‘Odyssee trainingen en opleiding’ in 1997 na de komst van de WMCZ (Wet Medezeggenschap Cliëntenraden Zorginstellingen) is ontstaan. In eerste instantie was het doel om cliëntenraden wegwijs te maken in het nieuwe fenomeen medezeggenschap, maar in de loop van de jaren ontwikkelden de deelnemers aan de weekenden zich verder. Naast cliëntenraadsworkshops gingen sommigen onder hen aan de slag als ervaringsdeskundigen. Zo ontstonden bijvoorbeeld medio 2005 met de komst van de WMO mogelijkheden om de eerste cliëntgestuurde projecten in de verslavingszorg te ontwikkelen.

Op de Verslavingsweekenden is het ritueel ontstaan dat themagericht wordt gewerkt. Er wordt een strak programma afgewerkt volgens een vast stramien. Tijdens workshops en lezingen (met altijd weer vooraanstaande sprekers) worden strategieën uitgewerkt. En tussen de programmaonderdelen is er ruim gelegenheid om te netwerken, zodat contacten tussen mensen worden gelegd of versterkt.

Nazorg of Vervolgzorg

Omdat nazorg, of beter gezegd het structureel ontbreken van nazorg na de behandeling, een permanent aandachtspunt bleef, ontwikkelde zich vanuit de verslavingsweekenden het concept ‘maatschappelijk herstel’. Om dit concept krachtig op de kaart te zetten bundelden de cliëntenbeweging in de verslavingszorg haar krachten in Kennisnetwerk het Zwarte Gat, dat werd opgericht in 2008. Waarbij het zwarte gat staat voor dat wat nog te veel cliënten ervaren na hun behandeling: één groot zwart gat, waardoor remissie op de loer ligt. (Ex) cliënten uit de verslavingszorg werken in het kennisnetwerk in

een los-vast organisatieverband samen met gerenommeerde kennispartners, om maatschappelijk herstel in de Verslavingszorg op de kaart te zetten. Voorlopig hoogtepunt van het Zwarte Gat is het ‘Handvest van Maastricht’ dat het 10 jarige bestaan van de verslavingsweekenden opluisterde. Tijdens het 20^e weekend hebben **alle bestuurders van instellingen in de verslavingszorg** in Maastricht samen met hun cliëntenraden zich verbonden aan een resultaatverplichting, zodat ervaringskennis als een volwaardige kennisbron wordt ingezet om in de sector herstelondersteunend werken te ontwikkelen in zogenaamde proeftuinen.

Handvest Maastricht Raamovereenkomst

De cliëntenraden en bestuurders van genoemde instellingen komen overeen dat met ingang van 1 januari 2010 op het terrein van:

Maatschappelijk herstel en Kwaliteit van leven:

Van begin tot eind de herstelaanpak als uitgangspunt hanteren gericht op maatschappelijk herstel en kwaliteit van leven.

- Herstel is een individueel proces, dat mensen met verslavingsproblemen aangaan, om weer meer controle te krijgen over het bereiken van realistische concrete doelen en zingeving in hun eigen leven. De behandeling is een onderdeel van het herstelproces bij cliënten die dit niet op eigen kracht kunnen realiseren.
- Bij maatschappelijk herstel is tevens inzet nodig van andere instellingen op alle in aanmerking komende leefgebieden, zoals wonen, werk en welzijn. De verslavingszorg biedt niet alle zorg, begeleiding of ondersteuning zelf. De besturen van de verslavingszorginstellingen nemen in samenspraak met hun eigen cliëntenraden het initiatief om de noodzakelijke inzet van genoemde instellingen in de gemeente te regelen.

Ervaringskennis:

Ervaringskennis is de erkende, derde kennisbron, naast wetenschappelijke en professionele kennis. De ervaringskennis van (ex)cliënten moet meer benut worden binnen de behandeling als onderdeel van herstel, die empowerment onder cliënten moet stimuleren. Echter, ervaringskennis alleen kwalificeert iemand niet voor een beroep of functie, deze kwalificaties zijn afhankelijk van een opleiding.

Proeftuin:

In de proeftuin worden praktijken ontwikkeld waarin activiteiten en projecten ten dienste van herstel worden beproefd.

Cliëntenraden in de Verslavingszorg:

VNN, Groningen
Arkin/Jellinek, Amsterdam
Bouman GGZ, Rotterdam
Novadic Kentron, Vught
Brijder/Parnassia, Den Haag
Tactus, Deventer
De Hoop, Dordrecht
Vincent van Gogh/NML, Venray
Mondriaan, Heerlen
GGZ Centraal- v.h. Meerkanten, Ermelo
Iriszorg, Arnhem
Maliebaan, Utrecht
DHG-GGD, Amsterdam

Enkele uitspraken in de film:

“Het Zwarte Gat zoekt samenwerking met lectoraten van Hoge Scholen, die zich richten op herstel. We werken samen om lesblokken te ontwikkelen. Zo wordt herstelondersteunende zorg inzichtelijk gemaakt voor studenten. Hierdoor beschikken zij in de toekomst over hulpverleningsmethodieken, die zij kunnen inzetten om herstel te ondersteunen bij cliënten”

“De Hulpverlener van nu zal zich “om moeten batterijen” tot coach. Want bij herstel hoort geen hulpverlener maar een coach. De sector moet daarom meer gebruik maken van ervaringsdeskundigen, omdat zij coach zijn als houding van nature in zich hebben”

Gert de Haan - Reinier Schippers 2012

